

گزارش تفصیلی

درسگفتار زیست‌شهرهای نوین مولد

جلسه هفتم

مقدمه‌ای بر ایده زیست‌شهرهای نوین مولد به عنوان الگویی هم‌افزا

موضوع: ضرورت تسهیل‌گری جریان محبت اجتماعی در شهرسازی ایرانی_اسلامی از نظر تا عمل

مدرس: جناب آقای دکتر عباس جهانبخش

❖ خادم و مخدوم

یک اصل کلی در بحث پیش رو این است که ما نسبت کالبد و معماری و شهرسازی را به فرهنگ، نسبت خادم به مخدوم لحاظ می‌کنیم و بر این باور هستیم که با توجه به قرار گرفتن شیعه در جایگاه نظام‌سازی بایستی متاثر از فرهنگ متعالی و بالادستی، به الگوی معماری و شهرسازی خود دست یابیم.

❖ طبیعت و صناعت

همچنین باور به اینکه جامعه از یک طبیعت و صناعتی برخوردار است و اکنون حکمرانی بایستی صناعت و طبیعت را هم‌ساز قرار دهد، ما را به این ضرورت می‌رساند که نوع شهرسازی را متناسب با فرهنگ خود پیاده کنیم. چنانچه تجربه‌های جهانی با محوریت بخشی به استیلا یا بازار، شهرسازی مورد انتظار خود را اجرا کرده‌اند. از آنجا که فرهنگ ما بر محوریت محبت اقامه شده است، بایست شهرسازی نیز مسیر جریان محبت در جامعه را تسهیل نماید. این یعنی ایجاد ساختارهای مناسب با فرهنگ.

❖ نظام‌مندی و بهینگی

انتزاعی دیدن امور، اصلی‌ترین مشکلی که پدید می‌آورد همین است که با گفتن شهر، شهر است و برای بودایی و مسلمان یکسان است، ما را به دام تکنوکرات بودن می‌اندازد. درحالی‌که شهر به عنوان یک کالبد، بایستی تناسب با محور فرهنگ مورد مطالبه داشته باشد. برای آنکه از مشکل انتزاعی دیدن خارج شویم، باید هر جزئی را به صورت نظام‌مند و در ارتباط با سایر اجزاء لحاظ نماییم و در ادامه بهینگی را برای هر جزء متصور شویم.

به عنوان مثال با گفتن تایلر تایلر است و داشتن یک درک انتزاعی از تایلر، نمی‌توان هر تایلری را برای هر خودرویی استفاده کرد. باید این تایلر نسبتی با سایر اجزا داشته باشد و برای هر موردی بهینگی آن رعایت گردد.

❖ آسیب‌های انتزاعی دیدن

آنچه که امروزه به عنوان نسخه‌هایی برای رفع آسیب‌ها و مشکلات شهرسازی در نظر گرفته می‌شود، عمدتاً با نگاه انتزاعی است. مثلاً طرح TOD اجرا می‌شود اما بدون لحاظ نظام‌مندی و بهینگی. در نتیجه برای درست کردن یک معضل، خرابی‌های بسیار دیگری به بار خواهد آورد.

❖ آمایش سرزمینی متفاوت

در این طرح‌ها عموماً با پهنه‌بندی تفکیکی مواجه هستیم که **محل اسکان را از محل اشتغال و تفریح جدا می‌کند**. این نوع تفکیک شکلی از آمایش سرزمینی را پدید می‌آورد که متناسب با همان محورهای فرهنگی جامعه بازار است. یعنی در راس جامعه، سرمایه‌داران می‌نشینند و سودجویی و رقابت تسهیل می‌شود. اما با ترکیب کردن محل اسکان و اشتغال و تفریح و ساخت خانه‌هایی دارای کاربری‌های متعدد، آمایش سرزمینی متفاوت شده و زمینه برای اجرای فرهنگ با محور محبت تسهیل می‌شود.

❖ قابل اجرا بودن ایده‌ی زیست‌شهر

از این رو ما مدعی هستیم طرح پیشنهادی زیست‌شهرهای نوین مولد بنا دارد متناسب با فرهنگ ایرانی اسلامی به موضوع شهرسازی ورود کند. اما برای آنکه به مخاطب نشان دهد آیا این ایده‌ها قابلیت اجرا دارند، نمونه‌هایی از تجربه‌های جهانی که شباهت و قرابت با طرح زیست‌شهر را دارد معرفی می‌کنیم.

❖ نمونه‌هایی از تجربه‌های جهانی

نمونه‌هایی مانند داجاهای روسیه یا دهکده‌های مدرن خودکفای چین یا کیبوتص‌های صهیونیستی به عنوان تجربه‌های موفق قابلیت بازخوانی را دارا هستند و به ما ثابت می‌کنند **ایده‌ی زیست‌شهرهای نوین مولد، برای اجرا هیچ‌گونه استبعادی ندارند**. موفقیت این طرح‌ها منحصر به بوم و فرهنگ آن کشورها نبوده و محاسبات ما در درون کشور و مطالعه‌ی موارد تجربه شده نشان می‌دهد که در بوم و فرهنگ ایران اسلامی نیز می‌توان به این موفقیت‌ها دست یافت.

❖ معیارهای مشترک

اما فارغ از اصل این ایده، طی سلسله جلساتی با وزارت مسکن و راه و شهرسازی، طبق مطالبات و توان موجود ۱۶ معیار مشترک تدوین شده است تا با رعایت این معیارها به یک شهرسازی مطلوب دست یابیم.

❖ بالا بودن سرعت ساخت و کم بودن هزینه افقی‌سازی نسبت به عمودی‌سازی

در این طرح با محاسبه سرعت و هزینه به این نتیجه رسیدیم که **افقی‌سازی نسبت به عمودی‌سازی به مراتب ارزان‌تر و با سرعت بیشتر قابلیت اجرا دارد**. علاوه بر این در طرح افقی‌سازی مطابق با پیشنهادها داده شده، با پیروی از ایده‌ی تدریجی‌سازی و مردمی‌سازی، بحران مسکن قابل حل است. اما شرط اصلی آن، دست کشیدن دولت‌ها و نهادها و مسئولان از حبس انفال و احتکار دارایی‌های عمومی سرزمینی است.